

BARAZA LA WAWAKILISHI ZANZIBAR

Simu Nam. + 255 24 2230602/1

Fax Nam. + 255 24 2230215

Tovuti: www.zanzibarassembly.go.tz

SANDUKU LA BARUA 902,
ZANZIBAR

Barua Pepe: zahore@zanlink.com

HOTUBA YA MAONI YA KAMATI YA KUCHUNGUZA NA KUDHIBITI HESABU ZA SERIKALI NA MASHIRIKA (PAC) KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA OFISI YA MDHIBITI NA MKAGUZI MKUU WA HESABU ZA SERIKALI KWA MWAKA 2016/2017

Mheshimiwa Spika, Naomba nianze kwa kumshukuru Mwenyezi Mungu mtukufu, mwingi wa rehema, ambaye ametujaalia uzima na afya njema na kutuwezesha kukutana hapa leo kwa lengo la kutekeleza majukumu yetu ya kuwatumikia wananchi wetu.

Mheshimiwa Spika, Shukurani zangu za dhati pia zije kwako Mheshimiwa Spika. Kwa kunipa nafasi hii ya kusimama hapa mbele ya Baraza lako Tukufu kutoa maoni ya Kamati ya Kuchunguza na Kudhibiti Hesabu za Serikali na Mashirika ya Baraza la Wawakilishi (PAC) kuhusu makadirio ya mapato na matumizi ya Ofisi ya Mdhiliti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa mwaka wa fedha 2016/2017.

Mheshimiwa Spika, Nichukuwe nafasi hii vile vile, kumshukuru Waziri wa Nchi, Afisi ya Rais, Katiba, Sheria, Utumishi wa Umma na Utawala Bora ambae pia ni Mwakilishi wa Jimbo la Makunduchi - Mheshimiwa Haroun Ali Suleiman, Naibu Waziri ambae ni Mwakilishi wa Jimbo la Pangawe - Mheshimiwa Khamis Juma Mwalim, Katibu Mkuu - Ndg. Asha Ali Abdulla, na watendaji wengine wa Wizara hii pamoja na watendaji wote wa Ofisi ya Mdhiliti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa mashirikiano yao ya dhati kwa Kamati wakati wote tulipokuwa tukifanya kazi hii ya kuchambua na kupitia Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi hii kwa mwaka 2016/ 2017.

Mheshimiwa Spika, Kwa namna ya kipekee, nichukue fursa hii kutoa pongezi na shukurani maalum kwa Wajumbe wa Kamati ya PAC, kwa kuonesha umahiri na umakini mkubwa wa kuyachunguza na kuyachambua makadirio ya mapato na matumizi ya Afisi hii muhimu licha ya kuwa wengi wao ni wapya katika shughuli za Kamati. Pongezi na shukurani hizi pia ziende kwa Makatibu wa Kamati hii kwa ushauri na maelekezo yao ya kitaalamu yaliyowawezesha Wajumbe kutekeleza jukumu lao hili la kupitia Bajeti ya Ofisi hii kwa ufanisi mkubwa.

Mheshimiwa Spika, Kutokana na umuhimu wao, kwa ruhusa yako naomba sasa kuwatambua Wajumbe na Makatibu wa Kamati hii ya PAC kama ifuatavyo:

1. Mhe. Miraji Khamis Mussa	-	Mwenyekiti.
2. Mhe. Shaib Said Ali	-	Makamo Mwenyekiti.
3. Mhe. Abdalla Maulid Diwani	-	Mjumbe
4. Mhe. Dkt. Makame Ali Ussi	-	Mjumbe
5. Mhe. Mtumwa Peya Yussuf	-	Mjumbe
6. Mhe. Rashid Makame Shamsi	-	Mjumbe
7. Mhe. Salma Mussa Bilal	-	Mjumbe
8. Mhe. Shehe Hamad Mattar	-	Mjumbe
9. Mhe. Zulfa Mmaka Omar	-	Mjumbe
10. Ndg. Nasra Awadh Salmin	-	Katibu
11. Ndg. Haji Khatib Haji	-	Katibu

Mheshimiwa Spika, Kama inavyofahamika kuwa Ofisi ya Mdhiliti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu ipo kwa mujibu wa Katiba ya Zanzibar ya mwaka 1984, kifungu cha 112. Hata hivyo, utekelezaji wa majukumu ya Ofisi hii unaongozwa na Sheria ya Ukaguzi Namba 11 ya mwaka 2003 inayohusiana na uanzishwaji wa Ofisi ya Mdhiliti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali, Sheria ya Fedha Namba 12 ya mwaka 2005, Sheria ya Manunuzi na Uondoshaji wa Mali za Umma Namba 9 ya mwaka 2005 pamoja na Sheria nyengine za Zanzibar.

Mheshimiwa Spika, Ni wazi kuwa uzito wa majukumu ya Ofisi hii kikatiba unapaswa uende sambamba na uzito wa bajeti inayopaswa kuingiziwa Ofisi ya Mdhiliti na Serikali ili Ofisi hii iendelee kuwa ni chachu ya kujenga uadilifu katika ukusanyaji wa mapato na matumizi ya fedha na mali za Umma.

Mheshimiwa Spika, Uwajibikaji, uwazi, uyakinifu na ufanisi katika matumizi ya mali na fedha za umma ni msingi muhimu katika Serikali yoyote inayofuata misingi ya Sheria na Utawala Bora. Serikali hulazimika kuonesha uaminifu na uadilifu wake kwa walipa kodi kwa kupitia kwa wawakilishi wa wananchi au kwa wananchi wenyewe moja kwa moja. Mheshimiwa Spika, katika hotuba ya uzinduzi wa Baraza hili la Tisa la Wawakilishi, mnamo tarehe 5, Aprili, 2016 ambayo ndiyo dira ya utekelezaji wa kazi za Serikali kwa kipindi hiki, Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi, katika ukurasa wa 66 alisema, naomba kunukuu;

"Serikali itahakikisha kuwa ubora wa miradi inayotekelezwa na ununuzi wa vifaa na huduma mbali mbali zinalingana na thamani ya fedha zilizotumika (Value for Money). Zipo taarifa kwamba kuna ubabaishaji mkubwa unafanyika katika ununuzi wa vifaa na nyenzo."

Mheshimiwa Spika, Ni dhahiri kuwa kauli hii inatakiwa ichukuliwe na Afisi hii kwa uzito unaostahili kwa kujipanga vizuri zaidi katika utekelezaji wa kazi zake ili kudhibiti matumizi mabaya ya fedha za Serikali pamoja na ukiukwaji wa taratibu za matumizi ya fedha, ununuzi na uondoshaji wa, mali za Umma unaoendelea kufanywa na baadhi ya watendaji wa Serikali.

Mheshimiwa Spika,

Kwa msingi huo, matokeo muhimu ya Ripoti za Ukaguzi za Mdhibiti yana mchango mkubwa katika kujenga Taifa lenye misingi ya Utawala Bora, kwa mtazamo huo, taasisi za Serikali zinapaswa kuchukua hatua za kutatua kasoro mbali mbali zinazobainishwa katika ripoti hizo. Kwa mnasaba huo, viongozi wa taasisi za Serikali wana dhima kubwa ya kusimamia vyema utekelezaji wa Sheria na Kanuni husika na kuhakikisha kuwa fedha na mali za Umma zinatunzwa na kutumiwa kwa uadilifu ikiwa ni pamoja na kupambana na rushwa. Sambamba na hilo, ni vyema viongozi wa taasisi wakaachana kabisa na tabia ya kuwaachia watendaji wa Serikali kukiuka taratibu kwa kisingizio kuwa Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu ipo na itachunguza.

Mheshimiwa Spika, Wakati wa majadiliano na Ofisi hii, Kamati yetu imebaini kuwa Ofisi ya Mdhibiti inakabiliwa na changamoto kubwa katika eneo la watendaji hususan Wakaguzi ambao ndio kioo au msingi wa utendaji wa Ofisi hii. Mheshimiwa Spika, kwa kukadiria Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu inahitaji wakaguzi wasiopungua hamsini (50) ambao kwa kiasi kikubwa wataongeza ufanisi wa kazi katika Ofisi hii muhimu pindi wataajiriwa ingawa Ofisi hii hivi sasa ina wakaguzi wasiopungua 80.

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu mara ya mwisho imeajiri watendaji wapya mnamo mwaka 2009. Hivyo, bila shaka wapo watendaji (wakaguzi) ambao wamestaafu, wamefariki pamoja na walioihama Ofisi hii kwa sababu moja au nyengine na kupelekea nafasi zao kuwa wazi. Mheshimiwa Spika, kwa msingi huo, na kwa unyeti wa Ofisi ya Mdhibiti, Kamati ya PAC inaiomba Serikali kuiruhusu Ofisi hii kuendelea na mchakato wa uajiri ambao iliuanza ili Ofisi ya Mdhibiti iweze kutekeleza jukumu lake hili kwa umahiri na ufanisi zaidi.

Mheshimiwa Spika, Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu mbali ya ukaguzi wa kawaida wa kukagua Hesabu za Serikali kwa Mawizara na Mashirika ya SMZ tuliouzoa. Hivi sasa Ofisi hii imepanua wigo katika shughuli hii ya ukaguzi na inafanya pia na ukaguzi mwingine kama vile; Ukaguzi Yakinifu kwa Miradi ya Taasisi za SMZ, Ukaguzi wa Ukodishwaji wa Ardhi kwa Wawekezaji, Ukaguzi wa Hesabu kwa Mfuko wa Maendeleo ya Jimbo, Ukaguzi Yakinifu ya Mfuko wa Barabara nakadhalika. Pia, Ofisi hii hufanya ukaguzi maalum kama itakavyoamriwa na Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi.

Mheshimiwa Spika, kwa maelezo hayo, utaungana na Kamati ya PAC kuwa Ofisi ya Mdhibiti inahitaji kwa hali na mali kuruhusiwa kuajiri nafasi hizo kwa maendeleo ya Ofisi hii na nchi yetu kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika, tunaelewa kuwa hivi sasa Serikali imezuia ajira mpya na badala yake inawachukua watendaji ambao Wizara zao zimevunjwa kwa lengo la kuwawezesha watendaji hao kuendelea kulitumikia taifa lao. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa Ofisi ya Mdhibiti imetakiwa ichague Wakaguzi wa Ndani (Internal Auditors) ambao walikuwa wanazitumikia Wizara hizo.

Mheshimiwa Spika, hilo sio wazo baya kwa Taasisi za kawaida, lakini sio kwa Ofisi muhimu kama hii. Hivyo, kwa heshima zote na kwa mara nyengine tena tunaiomba Serikali kuiruhusu Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kuendelea na mchakato wa ajira ambao iliuanza kwa lengo la kupata vijana madhubuti watakaoweza kuleta tija na kufanikisha malengo ya uanzishwaji wa Ofisi ya Mdhibiti.

Sambamba na kuziba pengo hili la nafasi za kazi katika taasisi hii kwa vile kuendelea kuwepo kwa pengo hili kunaweza kuathiri utendaji kazi wa Afisi hii nyeti hapa nchini. Aidha, Kamati hii inaikumbusha Serikali kuwa kiwango cha juu cha ubora wa kazi za Ofisi hii na utendaji wa kazi unaozingatia weledi vitaweza tu kufikiwa kwa kupata watumishi wenye sifa stahiki, maadili, na bidii ya kuchapa kazi na wanaoweza kwenda sambamba na kasi kubwa ya mageuzi katika sekta ya ukaguzi na fedha. Mheshimiwa Spika, hivyo, Serikali inapaswa kuhakikisha kuwa watumishi watakaofanya kazi katika Ofisi hii wawe wamekidhi vigezo hivyo. Njia bora ya upimaji wa hilo ni kwa Mdhibiti kuwafanyia usaili (Interview) na kuridhika na matokeo yao, jambo ambalo litakuwa sio busara kwa wale watendaji ambao tayari wameshatumikia taifa hili na leo wakafanyiwa usaili.

Mheshimiwa Spika, Tunaipongeza Serikali kwa kuiongezea mshahara Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali hivi karibu. Pamoja na pongezi hizo bado nyongeza hiyo iliyofanywa haijakidhi haja kwani Ofisi hii inawakagua watendaji ambao

mshahara wao ni mkubwa ukilinganisha na mshahara wa Mkaguzi. Hali hii inaweza ikachochea vitendo vya rushwa na kuondosha kabisa dhamira ya kuanzishwa kwa Ofisi hii.

Mheshimiwa Spika, Kamati yetu inaiomba Serikali kutekeleza kwa vitendo kauli ya Mheshimiwa Rais wa Zanzibar Dkt. Ali Mohammed Shein ya kuwa mtu akipewa mzigo basi apewe na kata ya kubebea mzigo huo ili aweze kuubeba bila ya matatizo na vishawishi vyovyote. Kwa msingi huo, tunaimba Serikali kulifikiria hili kwa umakini zaidi.

Mheshimiwa Spika, Sambamba na hilo, Kamati yangu inataka kujua ni vigezo gani vilivyotumiwa na Wizara inayohusiana na masuala ya Utumishi wakati ilivyofanya nyongeza hiyo ya mishahara kwa Ofisi hii?. Mheshimiwa Spika, tunauliza hili kwa kuwa wakati Kamati ya PAC inafanya majadiliano na Ofisi ya Mdhibiti, Ofisi hii ilishindwa kutoa jibu sahihi kwa kuwa wao walipelekewa orodha tu ya malipo inayoonesha nani atalipwa nini na nani atalipwa nini bila ya kujua mfumo (formular) iliyotumika.

Mheshimiwa Spika, Wakati Kamati ya PAC ilipokuwa ikichunguza na kupitia Fungu la Ofisi hii (G 06), ilibaini masuala kadhaa ikiwemo kupangwa kwa viwango vya fedha vinavyofanana katika shughuli tofauti. Kwa mfano, katika Progarmu ndogo ya Udhibiti na Ukaguzi – Pemba; Kifungu 2206005 kinachohusiana na vifaa vya kompyuta kimekadiriwa kutumia jumla ya Tsh. 3,500,000 na kifungu 6112208 kinachohusiana na ununuzi wa kompyuta pia kimekadiriwa kutumia kiwango hicho (Tsh 3,500,000).

Mheshimiwa Spika, Kamati ya PAC imehisi kuwa kuweka makadirio ya viwango vya fedha vinavyolingana katika shughuli mbili tofauti ambazo kiuhalisia hazipaswi kuwa hivyo kunaweza kukaleta dhana na hisia za makadirio yenye mashaka. Hivyo, Kamati hii inaishauri Ofisi ya Mdhibiti pamoja na Wizara ya Fedha na Mipango katika miaka ijayo ya fedha kuyachunguza kwa makini makadirio yaliyopangwa katika kila shughuli ili makadirio hayo yalingane na uhalisia kwa lengo la kumuondoa mashaka mchambuzi wa bajeti.

Mheshimiwa Spika, Kamati yetu ilielezwa kuwa kwa mwaka wa fedha 2015/2016 Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali ilikadiriwa kukusanya Tsh. 28,213,000 kutokana na ada ya ukaguzi wa hesabu ambapo hadi kufikia mwezi wa Machi, 2016, fedha zilizokusanywa ni Tsh. 29, 000,000, sawa na asilimia 102 ya makadirio. Aidha, kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, Ofisi hii inakadiriwa kukusanya jumla ya Tsh. 65,864,000.

Mheshimiwa Spika, Kamati inawapongeza sana watendaji wa Ofisi hii kwa kazi kubwa waliyoifanya iliyoipelekea kuvuka lengo la makusanyo ya mapato katika mwaka wa fedha unaomalizika. Aidha, Kamati inawasihi watendaji hao kuendelea na moyo wao wa kuchapa kazi kwa bidii ili waweze kuendelea kuvuka lengo la makusanyo na kwa mwaka wa huu wa fedha.

Mheshimiwa Spika, hatuna budi kutamka kuwa, ni kweli Ofisi ya Mdhibiti ina dhamira ya kutekeleza malengo ya Serikali ya kuongeza ukusanyaji wa mapato kama tulivyoielezwa na Mheshimiwa Waziri wa Fedha na Mipango wakati akiwasilisha hotuba yake mnamo tarehe 18 Mei, 2016 mbele ya Baraza la Wawakilishi. Mheshimiwa Spika, tumetamka hili kwa kuwa Ofisi ya Mdhibiti kwa mwaka wa fedha 2016/2017 imekadiriwa kukusanya zaidi ya asilimia 133 ukilinganisha na mwaka wa fedha 2015/2016.

Mheshimiwa Spika, Kwa upande wa matumizi, katika mwaka wa fedha 2015/2016 Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu iliidhinishiwa na Baraza lako Tukufu kutumia jumla ya Tsh 2,341,600,000 kwa kazi za kawaida ambapo hadi kufikia mwezi wa Machi, 2016 fedha zilizopatikana zilikuwa ni Tsh. 1,800,451,750 sawa na asilimia 77. Aidha, takwimu za kibajeti zinaonesha kuwa katika mwaka wa fedha 2014/2015 Ofisi hii iliidhinishiwa jumla ya Tsh. 2,023,000,000 kwa ajili ya matumizi ya kazi za kawaida ambapo hadi kufikia mwezi Machi, 2015, Ofisi hii ilikuwa imeshaingiziwa jumla ya Tsh. 1,661,300,000 sawa na asilimia 82.1 ya fedha zilizoidhinishwa. Kwa msingi huo, ni wazi kuwa uingizaji wa fedha katika Ofisi hii kutoka Serikalini umekuwa wa kuridhisha ingawa itaonekana asilimia kama imeshuka kidogo. Hivyo, Kamati inaipongeza sana Serikali kwa kuuona umuhimu wa Ofisi hiyo.

Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017, Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali imepangiwa kutekeleza Programu kuu mbili na Programu Ndogo mbili. Programu Kuu ya kwanza ni Udhibiti wa Fedha na Rasilimali za Umma ambayo programu yake ndogo ni hiyo hiyo. Programu kuu ya pili ni Utawala na Uendeshaji wa Udhibiti na Ukaguzi, yenye programu ndogo mbili ambazo ni Usimamizi na Uendeshaji wa Udhibiti na Ukaguzi na Programu ya Udhibiti na Ukaguzi Pemba.

Mheshimiwa Spika, Katika kutekeleza malengo yake iliyojipangia kwa mujibu wa Programu hizo Ofisi ya Mdhibiti na Mkaguzi wa Hesabu za Serikali inaombewa kuidhinishiwa matumizi ya Tsh. 2,244,800,000 kwa mwaka wa fedha 2016/2017.

Mheshimiwa Spika, Kamati ya Kuchunguza na Kudhibiti Hesabu za Serikali na Mashirika ya Baraza la Wawakilishi (PAC), imeyaridhia na kuyakubali mapendekezo ya makadirio ya Mapato na Matumizi ya Ofisi ya Mdhubiti na Mkaguzi Mkuu wa Hesabu za Serikali kwa mwaka wa fedha wa 2016/2017 bila ya marekebisho yoyote.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuwashukuru kwa upekee Wajumbe wa Baraza lako Tukufu, kwa umakini wao wa kunisikiliza wakati wote nilipokuwa nawasilisha hotuba hii. Ni matarajio yangu kuwa, Waheshimiwa Wajumbe wa Baraza nao watatoa michango yao yenye tija kwa manufaa ya Ofisi hii, Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar pamoja na wananchi wote kwa ujumla.

Mheshimiwa Spika, Naomba kuwasilisha.

.....
Mhe. Miraji Khamis Mussa,
Mwenyekiti,
Kamati ya Kuchunguza na Kudhibiti Hesabu za Serikali na Mashirika,
Baraza la Wawakilishi,
Zanzibar.